



INGELIN ANGERBORN

Lärohandledning

Hjärta av mörker
av Ingelin Angerborn

Rekommenderas för åk 4–6
En handledning av David Renklint

Hjärta
av mörker

rabén&sjögren

Introduktion

Mitt hjärta bultade häftigt i bröstet och jag var just på väg att tända ficklampan, när jag plötsligt hörde Mårtens skräckslagna skrik.

– Spring! skrek han. Spring för livet!

Hilding och hans kompisar har fått världens bästa sommarjobb. De ska vara med i Hildings pappas pjäs som ska spelas vid Korpa Gruva. En ödlig plats med tät skog, branta stup och en spännande historia. Enligt sägnen vakar gruvfrun över gruvan och varnar besökare för olyckor och ras. Men det gäller att följa hennes tre regler, annars vet man aldrig vad som kan hända ...

Det där är så klart bara gammalt skrock, men det dröjer ändå inte länge förrän Hilding och de andra börjar undra. För vem är det egentligen som ritar de mystiska tecknen på fönstret till stugan där de bor? Vem är det som skickar de underliga sms:en? Och vad är det för konstiga ljud de hör nerifrån gruvan?

Tredje delen i den andlöst spännande Hjärtserien. *Hjärta av mörker* är en fristående fortsättning på *Hjärta av damm* och *Hjärta av sten*.

Jobba vidare med boken

Hjärta av mörker kan användas i flera ämnen inom skolan utöver svenskan, den kan bland annat användas som diskussionsunderlag i samband med historia och religion, med fokus på exempelvis folketro och livsåskådning.

Nedan följer några exempel på punkter från olika ämnens centrala innehåll för årskurs 4–6 i Lgr11 som kan kopplas till *Hjärta av mörker*, antingen som fristående lektionsstoff eller som grund för ett ämnesöverskridande arbete. Då det är så många punkter från det centrala innehållet i svenska samt svenska som andraspråk som kan kopplas till läsningen av boken och diskussioner om den, nämns inte dessa ämnen nedan. Men svenskämnet har legat som grund för formuleringen av majoriteten av läsförståelsefrågorna.

Sedan kommer de ovan nämnda läsförståelsefrågorna kopplade till varje kapitel och slutligen finns det förslag på frågor att diskutera efter läsningen. Frågorna är tänkta att utveckla elevernas läsförståelse och samtidigt väcka läslust. Alla frågor kan användas fristående från varandra och som exempel kan fokus vara på enbart ”på raderna”-frågorna, som handlar om berättelsens handling. I vissa grupper och vid vissa tillfällen kan detta fungera bättre som lässtrategi än att analysera för djupt eller att koppla för mycket till elevens, egna erfarenheter.

Läsförståelsefrågorna är indelade i tre kategorier:

- På raderna, som handlar om att hitta svaret i texten. Det explicita.
- Mellan raderna, att dra egna slutsatser, analysera, inferera och tolka. Det implicita.
- Bortom raderna, att reflektera och tänka mer utanför berättelsen, antingen genom att diskutera i helklass eller mindre grupper. Här görs också kopplingar till elevens egna erfarenheter.

Lgr11

Biologi

- Människans pubertet, sexualitet och reproduktion samt frågor om identitet, jämställdhet, relationer, kärlek och ansvar.

Geografi

- De svenska, nordiska och övriga europeiska natur- och kulturlandskapen. Processen bakom samt deras utmärkande drag och utbredning.
- Jordens naturresurser, till exempel vatten, odlingsmark, skogar och fossila bränslen. Var på jorden olika resurser finns och vad de används till. Vattnets betydelse, dess fördelning och kretslopp.

Historia

- Vad historiska källor, till exempel dagböcker och arkivmaterial, kan berätta om Sveriges historia och om likheter och skillnader i levnadsvillkor för barn, kvinnor och män.

Religionskunskap

- Kristendomens betydelse för värderingar och kultur i det svenska samhället förr och nu. Kristna högtider och traditioner med koppling till kyrkoåret, till exempel sånger och psalmer.
- Hur olika livsfrågor, till exempel synen på kärlek och vad som händer efter döden, skildras i religioner och andra livsåskådningar.
- Hur olika livsfrågor, till exempel vad som är viktigt i livet och vad det innebär att vara en bra kamrat, skildras i populärkulturen.
- Några etiska begrepp, till exempel rätt och orätt, jämlikhet och solidaritet.
- Vardagliga moraliska frågor som rör flickors och pojkars identiteter och roller, jämställdhet, sexualitet, sexuell läggning samt utanförskap och kränkning.

Samhällskunskap

- Familjen och olika samlevnadsformer. Sexualitet, könsroller och jämställdhet.

Före läsningen

- Beskriv omslaget, med ett eller flera ord. Lek med adjektiv.
- Vilka detaljer kan du se?
- Vad gör dig mest nyfiken?
- Har du läst eller sett något liknande?
- Vad tror du att den här boken kommer handla om?
- Har du läst något annat av författaren?

Under läsningen

Oavsett om det är högläsning eller tyst läsning kan det finnas behov av att stanna upp och diskutera en del ord och uttryck. Eleverna kan själva samla på sig svåra ord som sedan kan användas i övningar, och för att göra tydliga kopplingar till andra ämnen.

Läsförståelsefrågor

KAPITEL 1

ORD OCH UTTRYCK

medlidsam, bedjande, underlig

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Vem mår illa? (på raderna)
- Vart är de på väg? (på raderna)
- Vad heter jaget som berättar? (mellan raderna)
- Vad tror du att det är för premiär som de pratar om? (bortom raderna)

KAPITEL 2

ORD OCH UTTRYCK

repetera, föreställning, stugby, linbana, brukspatron, nyckelknippa, brås på

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Vilka är det som inte har kommit ännu? (på raderna)
- Varför märks det att Hilding är född i stan? (mellan raderna)
- Varför blir de först besvikna när de ser ingången till gruvan? (mellan raderna)
- Har du varit i en gruva någon gång? (bortom raderna)

KAPITEL 3

ORD OCH UTTRYCK

pinnstol, trasatta, ryggskott

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Vem är Nelli? Och var är hon? (på raderna)
- Vad är det som har försvunnit? (på raderna)
- Varför tror Hilding att Mårten retas? (mellan raderna)
- Hur kan en glödlampa vara naken? (bortom raderna)
- Känner du till *Prinsessan på ärten*? (bortom raderna)

KAPITEL 4

ORD OCH UTTRYCK

andfådd, genrep, väsen, fantasy, menande min

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Varför är det konstigt att Bella vill hämta en tröja? (på raderna)
- Varför vill inte Hilding berätta varför de kom för sent? (mellan raderna)
- Har du varit med i en pjäs någon gång? (bortom raderna)

KAPITEL 5

ORD OCH UTTRYCK

ängslig, slutsats, skrymsle, filter, krusig, startsträcka

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Varför är de rädda för att någon har varit inne i deras rum? (på raderna)
- Vad sätter sig Mårten i? (på raderna)
- Vem är det på tavlan? (mellan raderna)
- Blir du arg lätt, men det går över fort, som Mårten, eller är du mer som Hilding som inte blir arg så snabbt, men att det istället kan vara längre? (bortom raderna)

KAPITEL 6

ORD OCH UTTRYCK

talang, satt som en smäck, schakt

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Vad har flyttats? (på raderna)
- Hur visar sig Hilding ännu en gång som ett stadsbarn? (mellan raderna)
- Vad är Lilla kammaren? (mellan raderna)
- Vad tror du att det var för ljud? (bortom raderna)

KAPITEL 7

ORD OCH UTTRYCK

scout, tankegång, protestera

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Vem säger Katja att barnen kan ha väckt? (på raderna)
- Hur förklarar Mårten allt med rullstolen? (mellan raderna)
- Hur tror du att nyckeln hamnade i Bellas ficka? (bortom raderna)

KAPITEL 8

ORD OCH UTTRYCK

belåten, bombnedslag, skeptisk

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Vad hittar Hilding på nattduksbordet? (på raderna)
- Varför är det en ”oväntat god natt”? (mellan raderna)

KAPITEL 9

ORD OCH UTTRYCK

nackdel, inhägnad, plira

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Varför behöver de varmare kläder och gummistövlar? (på raderna)
- Varför tvekade Bella inför att följa med ner i gruvan? (mellan raderna)
- Varför tror du att det är just tre knackningar och tre regler? Kan du komma på fler saker från sagor och folktro som också handlar om tretal? (bortom raderna)

KAPITEL 10

ORD OCH UTTRYCK

medelålder

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Var är de? (på raderna)
- Vem är Lennart? (på raderna)
- Vem är Bergadrottningen? (mellan raderna)
- Varför tror du att medelåldern var så låg för gruvarbetare? (bortom raderna)

KAPITEL 11

ORD OCH UTTRYCK

siluett, kalcium, elände, kompakt, underdrift

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Vad är det på bergväggen? (på raderna)
- Vad är Mörka gången? (på raderna)
- Varför frågar Lennart om Mårten har gjort något bus? (mellan raderna)
- Vad menar Katja med att man inte ska dö nyfiken? Håller du med? (bortom raderna)

KAPITEL 12

ORD OCH UTTRYCK

uppgjagad, förlamning, övervintra, myt, broschyr, medtagen

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Varför är Märten så rädd? (på raderna)
- Varför pratar de så mycket om fladdermöss? (mellan raderna)
- Skulle du ha vågat gå i Mörka gången? Och släcka ficklampan? (bortom raderna)

KAPITEL 13

ORD OCH UTTRYCK

mörknande, skogsalv

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Vad ska de äta till lunch? (på raderna)
- Varför tycker Hildings pappa att de ska pausa repetitionerna? (på raderna)
- Vem är Legolas? (mellan raderna)
- Har du sett Sagan om ringen? (bortom raderna)

KAPITEL 14

ORD OCH UTTRYCK

gassa, flacka, egendomlig, kvartett, groupie

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Vem var det som kom ner för trappan? (på raderna)
- Varför tycker de andra att Märten ska skicka ett sms till Nelli? (mellan raderna)
- Har du spelat Finns i sjön, Skitgubbe eller Tjuoett? Eller något annat kortspel? (bortom raderna)

KAPITEL 15

ORD OCH UTTRYCK

digital touch, mobiloperatör

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Vem tror Märten att det är som har skickat meddelandet? (på raderna)
- Vad har Märten stulit? (på raderna)
- Vad fick Märten skickat till sig? (mellan raderna)
- Varför gör Märten skillnad på ringar och cirklar? (mellan raderna)

KAPITEL 16

ORD OCH UTTRYCK

snopen, svårtydd

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Vem knackade på fönstret? (på raderna)
- Varför blir Märten gladare? (mellan raderna)
- Varför berättar de allt för Hildings pappa, förutom om ringen i rullstolen? (mellan raderna)

KAPITEL 17

ORD OCH UTTRYCK

molntäcke, tala till punkt, bedjande, sanndröm, sannolikhet, stöddig

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Vem är det som är så glad? (på raderna)
- Vad får Märten att flämta? (på raderna)
- Hur menar Hildings pappa att det oftast inte gör något om man råkar göra fel på scenen? (mellan raderna)
- Varför blir det svårare att anklaga Märten för allt? (mellan raderna)

KAPITEL 18

ORD OCH UTTRYCK

traska, dra på munnen, tropp, reva

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Varför går de till Stora villan? (på raderna)
- Varför tror pappa att barnen är nervösa? (mellan raderna)
- Hur ser man skyldig ut? (bortom raderna)

KAPITEL 19

ORD OCH UTTRYCK

hopsnörpt, syrlig, glänta, betrakta

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Vad ser Hilding på broschyren? (på raderna)
- Vart inser de att de måste gå i slutet av kapitlet? (på raderna)
- Varför blir Hilding lite sur på Mårten? (mellan raderna)
- Vad är ditt favoritfika? (bortom raderna)

KAPITEL 20

ORD OCH UTTRYCK

rulla tummarna, fetstilt, rubrik, beträda, bister

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Hur menar Shirin att de kan ta sig in i gruvan? (på raderna)
- Vem är äldst av barnen? (på raderna)
- Vad menar Mårten med att gruvfrun inte är död? (mellan raderna)
- Vad betyder ett torrt skratt? Hur kan ett skratt vara torrt? (bortom raderna)

KAPITEL 21

ORD OCH UTTRYCK

ödesmättat, ljuskägla, dån, snäpp, tvivel

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Varför vill Shirin lämna gruvan? (på raderna)
- Varför knackar de i väggen? (mellan raderna)

KAPITEL 22

ORD OCH UTTRYCK

rusch, laget runt

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Vad är det för sång de pratar om? (på raderna)
- Varför ringer de till Nelli? (mellan raderna)
- Vad menar Hildings pappa med att han inte tror på väsen, utan bara på o-väsen? (bortom raderna)
- Tycker du om Marvelfilmer? (bortom raderna)

KAPITEL 23

ORD OCH UTTRYCK

akt, existera, ängslig

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Vem ringer de till? (på raderna)
- Varför gör de så många fel på genomdraget av pjäsen? (mellan raderna)
- Tror du på något väsen? (bortom raderna)

KAPITEL 24

ORD OCH UTTRYCK

peptalk, raketen, fenomenal, vemodig, ensemble, sminka av, skrock, rundgång

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Varför tittar de på molnen? (på raderna)
- Varför tröstar Hildings pappa Mårten och säger att åskmolnen är långt borta? (mellan raderna)
- Vad var det för ljud som hördes när mikrofonerna slutade fungera? (mellan raderna)
- Är du rädd för åskan? (bortom raderna)

KAPITEL 25

ORD OCH UTTRYCK

sägen, bygd, arvlös

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Vem var Tammen? (på raderna)
- Vilka var Ingrid och Johan? (på raderna)
- Vad hände med Ingrid? (på raderna)
- Vad menar Majbritt med att ringen var en symbol för kärleken och nyckeln till Johans hjärta? (mellan raderna)
- Vad menar Hilding med att det känns som varm bomull i hans mage? Kan du komma på några liknande metaforer och liknelser? (bortom raderna)

KAPITEL 26

ORD OCH UTTRYCK

guide

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Vem är det som ringer? (på raderna)
- Varför blir de lättade när de inser att det var Johans spöke som låg bakom allt och inte gruvfrun? (mellan raderna)
- Vad menar Nelli med ”är hon som jag?” (mellan raderna)
- Skulle du våga gå ner i gruvan igen efter allt som har hänt? (bortom raderna)

KAPITEL 27

ORD OCH UTTRYCK

motsägelsefull, torna upp sig, grubbla, ängslig

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Vad står det i ringen? (på raderna)
- Varför kvittar det egentligen vilken tid de går ner i gruvan? (på raderna)
- Vad betyder det att orden hänger kvar i luften? (mellan raderna)
- Har du något ätbart du brukar blanda? Eller vet du något som du absolut aldrig skulle blanda? (bortom raderna)

KAPITEL 28

ORD OCH UTTRYCK

murken, egendomlig, fyrverkeripjäs, kompakt, skärrad

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Varför tar sig Hilding om nacken hela tiden? (på raderna)
- Vad tappade Hilding? (på raderna)
- Vad är annorlunda i Bergadrottningens sal? (på raderna)
- Varför tror Hilding att gruvan rasar? (mellan raderna)

KAPITEL 29

ORD OCH UTTRYCK

klinga av, ledsyn, oregelbunden, ogenomtränglig, fiskelina, svart på vitt

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Varför skriker de? (på raderna)
- Varför passar uttrycket ”svart som i graven” extra bra i gruvan? (mellan raderna)
- ”Fasa” kan vara både ett verb och ett substantiv. Kan du komma på fler ord som också är det? (bortom raderna)

KAPITEL 30

ORD OCH UTTRYCK

banne mig, skimmer, busvissla

LÄSFÖRSTÅELSEFRÅGOR

- Varför blir Hildings pappa så rädd? (på raderna)
- Vilka får barnen en bukett blommor av efter premiären? (på raderna)
- Vad menar Nelli med att spöken kan vara bra på olika saker? (mellan raderna)
- Vad menar de med att de är 98–99% säkra? (bortom raderna)

Efter läsningen

- Vad tror du kommer hända sen? Det finns inga rätta svar, gissa och fantisera om det kommer hända något mer med Hilding och hans vänner.
- Den här boken är den tredje delen i en trilogi. Har du läst de andra böckerna? Del ett heter *Hjärta av damm* och del två heter *Hjärta av sten*. Vad tror du att de handlar om?
- Vem eller vilka i berättelsen kan du själv känna igen dig i?
- Finns det något du tycker att författaren kunde ha skrivit annorlunda?
- Vad gillade du mest med boken?
- Fanns det något du inte gillar lika mycket?
- Varför tror du att boken heter *Hjärta av mörker*? Kan du hitta på några alternativa boktitlar?
- När var det som mest spännande?
- Har du någon favoritscen, favorithändelse eller favoritkapitel?
- Har du läst eller sett något annat som påminner om den här boken?
- Är det något i boken du funderar på eller undrar över som du inte har fått svar på?
- Var boken läskig?
- Vad är egentligen läskigt?